

7/2005
60-96

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Sayı : 56020453/20165-610.01-E.188/1370/5010
Konu : Yazılı soru önergesi

21/10/2016

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı ifadeli, 23/03/2016 tarihli ve 43452547-120.07-26052 sayılı yazı.

İlgi yazınız ekinde alınan, Muş Milletvekili Burcu Çelik Özkan tarafından Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/2995 Esas Nolu soru önergesine ilişkin Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99. maddesi uyarınca hazırlanan cevap ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Bekir BOZDAĞ
Bakan

EK:
Soru önergesi cevabı (1 adet)

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Sayı : 56020453/2016-610.01-E.188/1385/5097
Konu : Yazılı soru önergesi

21/10/2016

Sayın Burcu ÇELİK ÖZKAN
Muş Milletvekili
TBMM

Bakanlığımıza yöneltilip yazılı olarak cevaplandırılması istenilen 7/2995 Esas Nolu soru önergesinin cevabı aşağıda sunulmuştur.

I- Türk ceza mevzuatında "siyasi tutuklu ve hükümlü" kavramı yoktur. Ceza infaz kurumlarında, haklarında verilen mahkûmiyet kararı kesinleşen "hükümlü"ler, mahkûmiyet kararı verilen ancak hükmü kesinleşmemiş "hükümözlü"ler ile mahkemeler ve sulh ceza hâkimliklerince tutuklama kararı verilen "tutuklu"lar barındırılmaktadır.

Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin mevzuat hükümleri, tüm ceza infaz kurumlarında, hükümlülerin ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, doğum, felsefî inanç, millî veya sosyal köken ve siyasî veya diğer fikir yahut düşünceleri ile ekonomik güçleri ve diğer toplumsal konumları yönünden ayırım yapılmaksızın ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaksızın uygulanmaktadır.

II- Kişilere karşı kötü muamele vakalarının yaşanmaması ve bu tür şikâyet sebeplerinin ortadan kaldırılması için mevzuatımızda köklü değişiklikler yapılmıştır.

Bu çerçevede, ceza infaz kurumları; yargı denetimi kapsamında 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu ile oluşturulan infaz hâkimleri, idarî denetim kapsamında Adalet Bakanlığı müfettişleri ile Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü hâkim ve kontrolörleri, sivil toplum kuruluşlarının denetimi kapsamında 4681 sayılı Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Kanunu hükümleri gereğince oluşturulan izleme kurulları, yine 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu uyarınca kurulan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, parlamento denetimi kapsamında Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu ya da araştırma komisyonlarının başkan ve üyeleri, uluslararası denetim kapsamında Avrupa İşkencenin Önlenmesi Sözleşmesi gereğince Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi tarafından denetlenmesinin yanı sıra, Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiserliği ve Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklamalar Çalışma Grubu tarafından denetlenmektedir.

Ayrıca, Birleşmiş Milletler İşkenceye Karşı Sözleşmeye Ek İhtiyari Protokolün (OPCAT) onay süreci 27/09/2011 tarihi itibarıyla tamamlanmış ve Ek Protokol 27/10/2011 tarihinde Ülkemiz bakımından yürürlüğe girmiştir. Bilindiği üzere, Ek Protokol çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı gözaltı merkezleri ve ceza infaz kurumlarına Ek Protokolde belirtilen denetleme organınca ziyaretler düzenlenebilecektir.

Ceza infaz kurumları, yukarıda belirtilen hem ulusal hem de uluslararası bağımsız kuruluşlar tarafından periyodik aralıklarla haberli ve habersiz olarak ziyaret edilmekte, hükümlü ve tutukluların sağlık ve yaşam koşulları, iç güvenlik, sevk ve nakil işlemleri ile

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

İlgili aksaklık ve eksiklikler yetkili mercilere bildirilmektedir.

Hükümlü ve tutuklular tarafından gerek doğrudan gerekse sivil toplum örgütleri, resmî ya da özel insan hakları kuruluşları tarafından yapılan başvurular titizlikle incelenmekte, adli ve idarî yönden yapılan soruşturmalar sonucunda kusur ve ihmali olan görevliler hakkında yasal gereğine titizlikle tevessül edilmektedir.

III- A) Bakanlığımızın gözetimi altında bulunan çocuklar, ulusal ve uluslararası mevzuatta belirtildiği üzere, özel önem ve öncelik taşıyan hassas gruplar olarak tanımlanmakta ve kurumda yürütülen tüm iş ve eylemlerin "Çocuğun Yüksek Yararı" ilkesine uygun olarak yürütülmesi büyük önem taşımaktadır.

Bu doğrultuda, ceza infaz kurumlarında bulunan çocuklara yönelik geliştirilen ve sürdürülen tüm eğitim ve iyileştirme çalışmalarıyla, çocukların kurumda bulundukları süre içinde suça sürüklenmelerine neden olan etkenlerin ortaya çıkarılması, elde edilen bilgiler doğrultusunda uygun müdahalelerin yapılması ve etkili yöntemlerin uygulanması temel alınarak çocuğun, sosyalleşme sürecini kolaylaştırma ve yeniden toplumla bütünleşmesini sağlamak hedeflenmektedir.

Psiko-sosyal yardım servisi uzmanlarınca çocukların bireysel özellikleri de dikkate alınarak, onlarla bireysel görüşme ya da grup çalışması yoluyla onlara içinde bulundukları koşullara yönelik farkındalıklarını artırma ve durumlarına yönelik alternatif çözümler geliştirme yönünde destek verilmektedir. Bu esnada ailesi ya da başka sosyal destek sistemleri harekete geçirilerek çocuğa gerekli müdahalelerde bulunmaktadır. Salıverilme sonrası koruma ve yardım çalışmaları ile çocukların eğitimlerini sürdürmelerine ve iş bulmalarına yardımcı olunmaktadır. Böylece toplumda uyumlu bireyler olarak yer almalarına katkı sağlanmaktadır.

B) "Çocuğun Yüksek Yararı" doğrultusunda yapılan yasal ve yapısal düzenlemeler ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 11. maddesinde yer alan düzenlemeler gereğince, tutuklu çocuklar kendilerine ait kapalı ceza infaz kurumlarında, çocuk sayısının az olduğu ve çocuk kapalı ceza infaz kurumunun olmadığı illerde ise yetişkin ceza infaz kurumlarının çocuklar için ayrılmış bölümlerinde kalmaktadırlar. Hükümlü çocuklar ise, çocuk eğitimevlerinde kalmaktadır.

Çocuk eğitimevleri; çocukların eğitilmeleri, meslek edinmeleri ve yeniden toplumla bütünleştirilmeleri amaçlarının yerine getirildiği kurumlardır. Bu kurumlarda firara karşı engel bulunmaz. Kurum güvenliği iç güvenlik görevlilerinin gözetim ve sorumluluğunda sağlanır.

C) Ceza infaz kurumlarında; kurum personeline yönelik meslek öncesi ve meslek içi eğitimler aracılığıyla kurumlarda bulunan çocuklara yaklaşım konusundaki farklı, eksik, yanlış tutum ve uygulamaların ortadan kaldırılması ile kurum içi ve kurumlar arası ortak bir dil, tutum ve davranışın oluşturulması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, UNICEF'in teknik desteği ile Bakanlığımız tarafından ceza infaz kurumlarında bulunan çocukların topluma tekrar kazandırılması için çocuğun yüksek yararını esas alan, çocuk odaklı ve bütüncül bir bakış açısıyla hazırlanan Ardıç Programı; "ARDIÇ Yönetici ve Personel Programı" ve "ARDIÇ Psiko-Sosyal ve Müdahale Programı"ndan oluşmaktadır.

Psiko-Sosyal Destek ve Müdahale Programı kapsamında kurumda bulunan çocuklara, genel bilgiler ve yaklaşım ilkeleri, kişisel gelişim, aile eğitimi, öfke kontrol, madde bağımlılığı, güvenli davranış, üreme ve cinsel sağlık konularında bireysel ve grup çalışması yoluyla dersler verilmektedir.

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
Kanunlar Genel Müdürlüğü

Yönetici ve Personel Programı, ceza infaz kurumu personeline yönelik olarak, kurumda bulunan çocuklara yaklaşım ilkeleri, ergenlik dönemi özellikleri, kişilik gelişimi, çocuk adalet sistemi ve çocuk hakları ile ilgili ulusal ve uluslararası mevzuat, çocuk adalet sistemi, olumlu disiplin yöntemleri, kurum içi iletişim, ekip çalışması, yönetim becerilerinin artırılması, zaman yönetimi, mobing, imaj ve tükenmişlik, krize müdahale, ön yargı ve ayrımcılık gibi konularda ceza infaz kurumu personel eğitim merkezlerinde verilmektedir.

Ç) Çocukların ceza infaz kurumuna geldiği andan tahliye sürecine kadar geçen sürenin etkin ve verimli geçirilmesinin sağlanması amacıyla bilimsel verilere dayalı bir sistem olan bireyselleştirilmiş iyileştirme sistemine geçilmiştir. Çocuk tutuklu ve hükümlüler, ceza infaz kurumuna geldiği andan itibaren ilgili birimler tarafından bilimsel bir değerlendirme formu olan ARDEF (Araştırma-Değerlendirme Formu) ile değerlendirilmekte ve suça sürüklenme nedenlerine ilişkin risk durumları tespit edilmekte olup, risk durumlarına göre çeşitli programlara yönlendirilmektedir.

Öte yandan, Bireyselleştirilmiş İyileştirme Sistemi içinde yer alan grup liderliği uygulaması ile çocukların barındıkları koğuş veya odalar dışında çocukların birlikte paylaşımında bulundukları ortak yaşam alanları oluşturulmuş, ortak yaşam alanlarında grup liderleri için özel mekanlar ayrılmıştır. Pedagojik eğitim almış ceza infaz koruma memurları arasından seçilen grup liderleri, çocukları gözlemleyerek ve onların katıldığı çeşitli etkinliklere katılarak çocuklarla paylaşımında bulunarak 24 saat esasına göre çalışmaktadır. Bu uygulama ile çocukların birbirleri üzerindeki akran zorbalığını engellemek, olumlu rol model olarak davranış değişikliğine yol açmak hedeflenmektedir.

IV- A) Bakanlığımız kayıtlarının incelenmesinde;

1- 4681 sayılı Kanunun "İzleme kurullarının kuruluşu" kenar başlıklı 2. maddesi hükümlerine uygun olarak kurulan Şırnak Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulunun, ceza infaz kurumlarını düzenli olarak ziyaret ettiği ve Kanunun "İzleme kurullarının görev ve yükümlülükleri" kenar başlıklı 6. maddesinin birinci fıkrasının üçüncü bendi hükmü uyarınca dört ayda bir raporların birer örneğinin Bakanlığımıza, Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına, izleme kurulunun bulunduğu yargı çevresindeki Cumhuriyet başsavcılığına ve görev alanına giren bir şikâyet konusu bulunduğu takdirde infaz hâkimliğine, ayrıca 2013 yılından itibaren de Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonuna ve Türkiye Büyük Millet Meclisinde grubu bulunan siyasi parti başkanlıklarına gönderildiği,

2- 4681 sayılı Kanunun 6. maddenin üçüncü fıkrası hükümlerine uygun olarak, ceza infaz kurumu güvenliğine ilişkin hususlar müstesna olmak üzere, her yıl bir önceki yıla ait izleme kurullarınca düzenlenen raporların sayısını, konularını, yerine getirilen ve getirilmeyen önerileri ve gerekçelerinin bir raporla kamuoyuna açıklandığı,

3- Soru önergesinde adı geçen tutuklunun, Şırnak T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda mevzuat hükümlerine uygun olan bir odada barındırıldığı, bahsi geçen sevk edildiği Şırnak Devlet Hastanesi tarafından verilen raporda, herhangi bir darp, yaralanma, elektriğe tutulma ve cinsel istismar ilişkin bulguya saptanmadığının belirtildiği,

4- 06/05/2016 tarihi itibarıyla, ceza infaz kurumlarında 1.752 tutuklu ve 831 hükümlü çocuğun bulunduğu, annesinin yanında kalan çocuk sayısının 476 olduğu,

Anlaşılmıştır.

B) İşlendiği iddia edilen bir suçla ilgili delillerin takdiri ve olayın vasıflandırılması da dâhil olmak üzere, soruşturma yürütülmesi ve sonucuna göre kamu davası açılmasında tüm

T.C.
ADALET BAKANLIğI
Kanunlar Genel M¼d¼rl¼đ¼

yetki ve sorumluluk yargı mercilerine aittir. Bununla birlikte, açılan davalara ilişkin yapılan yargılamalar Anayasanın 9. ve 138. maddelerindeki yetki ve teminata dayalı olarak görev yapan bağımsız mahkemelerce sürdür¼l¼p sonuçlandırılmakta olup, soruşturma aşamasında ve açılan davalarda yargı yetkisi kapsamında ne tür işlemler yapıldığına dair Bakanlığımızda bilgi bulunmamaktadır.

C) 1992 sayılı Adalet Bakanlığının Teşkilât ve Görevleri Hakkında Kanun H¼km¼nde Kararnamenin Değiştirilerek Kabul¼ Hakkında Kanunun "Görev" kenar başlıklı 2. maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde, adlı sicil tutulmasıyla ilgili hizmetleri yür¼tmek Bakanlığımız görevleri arasında sayılmakla birlikte, adlı istatistikler sanık ve suç esas alınarak derlenmektedir. Bu çerçevede, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ve özel kanunlar uyarınca ceza mahkemeleri ile çocuk ve çocuk ağır ceza mahkemelerinde açılan davalardaki suç türlerine göre suç sayısı ile yaş gruplarına göre sanık sayılarına ait istatistiklere Bakanlığımız Adli Sicil ve İstatistik Genel M¼d¼rl¼đ¼n¼n "<http://www.adlisicil.adalet.gov.tr>" adresli internet sitesinden ulaşılması mümkün olabilecektir.

Bilgilerinize sunulur.

Bekir BOZDAG
Bakan